

Briselē, 2023. gada 29. septembrī
(OR. en)

13306/23

SOC 634
EMPL 453
ECOFIN 915
EDUC 364

PIEZĪME

Sūtītājs:	Sociālās aizsardzības komiteja
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
Temats:	Nozīmīgākās sociālās problēmas: svarīgākie <i>SPC</i> vēstījumi, kuru pamatā ir gada pārskats par Sociālās aizsardzības pārraudzības instrumentu – apstiprināšana

Pielikumā ir pievienoti svarīgākie vēstījumi, kuru pamatā ir gada pārskats par Sociālās aizsardzības pārraudzības instrumentu un norises sociālās aizsardzības politikas jomā un kurus galīgajā redakcijā 2023. gada 26. septembrī sagatavoja Sociālās aizsardzības komiteja, gatavojoties to apstiprināšanai Padomē (*EPSCO*) 2023. gada 9. oktobrī.

Pilns ziņojuma teksts ir iekļauts dokumentā 13306/23 ADD 1.

Sociālās aizsardzības pārraudzības instrumenta (SAPI) valstu profili, kuri pievienoti šim ziņojumam, ir izklāstīti dokumentos 13306/23 ADD 2–4.

Svarīgākie vēstījumi

1. **Sociālās aizsardzības komiteja (SPC), pildot savas pilnvaras saskaņā ar LESD 160. pantu, Padomei sagatavojusi gada pārskatu par sociālo situāciju Eiropas Savienībā un politikas norisēm dalībvalstīs**, kura pamatā ir visjaunākie pieejamie dati un informācija. Pamatojoties uz minēto informāciju, *SPC* izceļ turpinājumā izklāstītos konstatējumus un kopīgās prioritātes, kas būtu jāņem vērā, sagatavojot 2024. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījumu.
2. **Krievijas agresijas karš pret Ukrainu** sākās 2022. gadā – laikā, kad Eiropa izrādīja spēcīgas pazīmes, ka tā atgūstas no līdz šim nepieredzētā ekonomikas satricinājuma, ko bija izraisījusi Covid-19 pandēmija, kurai sekoja strauja lejupslīde. **Ekonomikas izaugsme** Eiropas Savienībā 2022. gadā palēninājās, taču, neraugoties uz bažām par recesiju, pozitīvā izaugsme 2023. gada pirmajā pusē ir parādījusi Eiropas ekonomikas noturību sarežģītā globālā kontekstā. Kopējā nodarbinātība 2022. gadā turpināja palielināties, kaut arī gada laikā – lēnākā tempā, un 20–64 gadus vecu cilvēku **nodarbinātības** līmenis 2023. gada pirmajā ceturksnī sasniedza 75,3 %. Bezdarba līmenis 2022. gadā saglabājās ļoti stabils, proti, 6,2 % (kas ir krietni zem 6,5 % līmeņa 2020. gada martā, tieši pirms Covid-19 krīzes sākuma), un 2023. gada aprīlī tas sasniedza jaunu rekordzemu līmeni, proti, 5,9 %; līdzdalības un nodarbinātības līmenis bija augsts.
3. Kopš 2022. gada februāra, kad Krievija uzsāka agresijas karu, **cenas** ievērojami pieauga. Lai gan sākotnēji šo cenu pieaugumu izraisīja enerģijas cenu pieaugums, spiediens palielinājās, jo enerģijas izmaksu pieaugums tika pārnests uz pārtiku, pakalpojumiem un citām precēm. Tas ietekmēja patēriņa cenas un līdz ar to arī mājsaimniecību pirktspēju, jo īpaši ģimenēm ar zemākiem ienākumiem, kuras lielāku ienākumu daļu tērē enerģijai un pārtikai. Tomēr pēc tam, kad 2022. gadā kopējā inflācija bija sasniegusi maksimumu, 2023. gada pirmajā ceturksnī, strauji krītoties enerģijas cenām, tā turpināja samazināties.

4. ES mājāsaimniecību reālo kopējo ienākumu pieaugums salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu 2022. gadā samazinājās, un trešajā un ceturtajā ceturksnī tas kļuva negatīvs. Tas galvenokārt ir saistīts ar pieaugošās inflācijas ietekmi un darbinieku un pašnodarbināto reālā atalgojuma samazināšanos, kā arī ar (neto) sociālo pabalstu negatīvo faktisko apjomu salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu. 2023. gada pirmajā ceturksnī mājāsaimniecību ienākumi reālā izteiksmē viena gada laikā kopumā saglabājās stabili (+ 0,3 %), kas norāda uz to, ka reālo algu sarukumu (-0,9 %) galvenokārt līdzsvaroja nodokļi, pabalsti un citi pārvedumi (+ 0,9 %).
5. **Ceļā uz to, lai panāktu 2030. gadam nosprausto nabadzības samazināšanas mērķrādītāju, 2022. gadā Eiropas Savienībā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu (nabadzības vai sociālās atstumtības riska rādītāja samazinājums par 0,1 procentpunktu) un pēdējo 3 gadu laikā ir bijusi vispārēja stabilitāte.** Šī stabilitāte atspoguļo to, ka samazinās nabadzības riskam pakļauto cilvēku skaits ¹ un to cilvēku skaits, kuri dzīvo (gandrīz) nenodarbinātās mājāsaimniecībās, toties pieaug smagas materiālās un sociālās nenodrošinātības komponents. Dalībvalstu līmenī aptuveni ceturtdaļā valstu 2022. gadā tika reģistrēts būtisks nabadzības vai sociālās atstumtības riska rādītāju kritums. Lielākajā daļā dalībvalstu rādītāji būtiski nemainījās. Dažās dalībvalstīs, kurās rādītāji bija zemāki par vidējo, bija vērojams pieaugums, savukārt lielākajā daļā dalībvalstu, kurās rādītāji bija augstāki par vidējo, tie faktiski samazinājās – tas liecināja par zināmu konvergenci dalībvalstu darbības rezultātos. **Eurostat ātrās aplēses, kas attiecas uz 2022. gada ienākumiem,** arī liecina, ka nabadzība 2022. gadā kopumā saglabājās nemainīga.

¹ Tas attiecas uz ienākumiem 2021. gadā.

6. **Šī stabilitāte izriet arī no** ieviestajiem **ienākumu atbalsta pasākumiem**, kuru mērķis ir mazināt augstās inflācijas radīto ietekmi un kuri ļāva saglabāt izmantojamos ienākumus nominālā izteiksmē. Tas apstiprina ārkārtas pasākumu pozitīvo ietekmi, ko pēdējos trīs gados pieņēmušas gan ES, gan dalībvalstis. Atšķirībā no tā, kas notika pēc 2008. gada finanšu krīzes, tie ir efektīvi mīkstinājuši negatīvo ietekmi, ko uz ienākumiem radīja pandēmija, kā arī enerģētikas un inflācijas krīze. Tomēr dzīves dārdzības pieaugums ir ietekmējis reālos ienākumus, kā daļēji rāda 2021. gada nabadzības riska rādītāja aplēse ², kas liecina par pieaugumu aptuveni pusē dalībvalstu un norāda uz iespējamu dzīves līmeņa pasliktināšanos vairākās valstīs. Lai gan tiek lēsts, ka ES mājāsaimniecību mediānais izmantojamais ienākums nominālā izteiksmē ir palielinājies par aptuveni 7 %, reālā izteiksmē tas ir samazinājies par aptuveni 2 %.
7. Attiecībā uz papildu mērķrādītāju **arī bērnu nabadzība 2022. gadā kopumā saglabājās stabila**, un nabadzības vai sociālās atstumtības riskam pakļauto bērnu skaits salīdzinājumā ar 2021. gadu ir palielinājies tikai nedaudz (par 0,3 miljoniem). Tas ir tāpēc, ka nabadzības riskam pakļauto bērnu skaits ir samazinājies nedaudz, to bērnu skaits, kas dzīvo (gandrīz) nenodarbinātās mājāsaimniecībās, ir samazinājies vairāk un to bērnu skaits, kas saskaras ar smagu materiālo un sociālo nenodrošinātību, ir palielinājies. Tomēr 2022. gadā nabadzības vai sociālās atstumtības riskam pakļauto bērnu skaits bija par 0,9 miljoniem lielāks nekā 2019. pārskata gadā.

² 2021. gadā tika noteikts, ka nabadzības riskam pakļautie cilvēki ir tie, kuru ekvivalentais izmantojamais ienākums ir mazāks par 2021. gadā aprēķināto nabadzības riska sliekšni, kas koriģēts atbilstoši saskaņotā patēriņa cenu indeksa (SPCI) izmaiņām laikposmā no 2021. līdz 2022. gadam. Uz nabadzības riska rādītāju balstīto līmeni definē kā to personu procentuālo daļu no iedzīvotāju kopskaita, kuras ir zem šī inflācijai pielāgotā nabadzības sliekšņa. Rādītājs daļēji atspoguļo cenu attīstību un to, kā šī cenu attīstība ietekmē ienākumus.

8. Neraugoties uz atlikušajām problēmām, **sociālajā situācijā** bija vērojamas **dažas pozitīvas tendences**; šādās turpmāk minētās jomās lielāks skaits dalībvalstu ir reģistrējis drīzāk pozitīvas nekā negatīvas izmaiņas:
- gandrīz pusē dalībvalstu ir samazinājies to iedzīvotāju īpatsvars, kuri dzīvo (**gandrīz**) **nenodarbinātās māsaimniecībās**, gandrīz vienā trešdaļā dalībvalstu samazinājies **ilgstošs bezdarbs**, un gandrīz visās dalībvalstīs ir turpinājies pieaugt gados vecāku darba ņēmēju **nodarbinātības līmenis** – tas atspoguļo uzlabojumus darba tirgū;
 - ir uzlabojusies arī **jauniešu** situācija – to jauniešu skaits, kuri nemācās, nestrādā un neapgūst arodu (*NEET*), ir samazinājies, un arī kopējais ES rādītājs ir kļuvis zemāks;
 - ievērojami ir samazinājies arī **nabadzības dziļums** (t. i., relatīvā mediānas nabadzības riska plaša) attiecībā uz sabiedrību kopumā vairāk nekā trešdaļā dalībvalstu, kā arī attiecībā uz bērniem.
9. Tomēr bija vairākas **jomas**, kam saistībā ar nesenajām norisēm **jāpievērš uzmanība**, proti:
- aptuveni trešdaļā dalībvalstu ir palielinājies **smagas materiālās un sociālās nenodrošinātības** rādītājs un standarta materiālās un sociālās nenodrošinātības rādītājs attiecībā uz sabiedrību kopumā un bērniem; tas atspoguļo to, ka māsaimniecību reālie izmantojamie ienākumi 2022. gadā samazinājās, jo inflācijas pieauguma dēļ samazinājās daudzu preču pieejamība. Par to liecina arī ievērojams **pārmērīgu ar mājokli saistītu izmaksu** pieaugums vairākās valstīs;

- vairāk nekā pusē dalībvalstu **ir pasliktinājusies gados vecāku** (65 gadus vecu vai vecāku cilvēku) **situācija attiecībā uz nabadzību un relatīvajiem ienākumiem** un palielinājies viņu nabadzības vai sociālās atstumtības riska rādītājs. Relatīvie ienākumi no pensijām, ko atspoguļo kopējais aizstāšanas koeficients, ir pasliktinājušies līdzīgā skaitā dalībvalstu;
 - neviendabīgas norises **ienākumu nevienlīdzības** jomā, kur gandrīz pusē dalībvalstu tika konstatēta pasliktināšanās un līdzīgā skaitā dalībvalstu – uzlabošanās.
10. **Eiropas sociālo tiesību pīlārs** nosaka nepieciešamo satvaru darbībām ES un dalībvalstu līmenī. Kopā ar trim **ES pamatmērķiem** nodarbinātības, prasmju un nabadzības mazināšanas jomā pīlārs palīdzēs sasniegt augšupēju sociālo konvergenci starp dalībvalstīm. Tā kā minētie mērķi ir savstarpēji atkarīgi un cits citu pastiprina, visās politikas jomās būtu jāveic **saskanīgas politiskās darbības**.
11. Dalībvalstīm būtu jāturpina veikt **mērķtiecīgas darbības, lai mīkstinātu cenu pieauguma un svārstīguma ietekmi**. Būtu jāaizsargā mājsaimniecību pirktspēja, jo īpaši ģimenēm ar zemākiem ienākumiem, kuras lielāku ienākumu daļu tērē enerģijai un pārtikai (un citiem pamatpakalpojumiem) un kuras tādējādi arvien vairāk skar materiālā un sociālā nenodrošinātība. Šajā kontekstā **politikas un reformu sadales ietekmējuma novērtējums** var palīdzēt novērst pasākumu negatīvo sociālo ietekmi uz nabadzību un nevienlīdzību, un tas būtu sistemātiskāk jāizmanto reformu pasākumu izstrādē un budžeta plānošanā.
12. Pašreizējā neskaidrajā starptautiskajā un ekonomiskajā vidē **pozitīvā nodarbinātības dinamika pēc atgūšanās no Covid-19** būtu jāpapildina ar **sociālās aizsardzības un iekļaušanas politiku, ko atbalsta sociālās investīcijas**, lai nodrošinātu taisnīgu izaugsmi, vēl vairāk uzlabotu ekonomikas un sabiedrības noturību un samazinātu riskus neaizsargātām mājsaimniecībām un indivīdiem, tostarp tos riskus, kas saistīti ar zaļo un digitālo pārkārtošanos.

13. Dalībvalstīm būtu jāturpina **modernizēt savas sociālās aizsardzības un sociālās iekļaušanas sistēmas**, uzmanību pievēršot pabalstu adekvātumam, aptvērums un izlietojumam, tās efektīvi savienojot ar aktīvas iekļaušanas pasākumiem un pastāvīgāku pasākumu izstrādē pamatojoties arī uz pieredzi, kas gūta Covid-19 krīzes laikā. Tām būtu jānodrošina un vajadzības gadījumā jāstiprina spēcīgi sociālās drošības tīkli, integrējot adekvātu ienākumu atbalstu (izmantojot minimālā ienākuma pabalstus un citus saistītos naudas pabalstus), pabalstus natūrā un piekļuvi atbalsta pakalpojumiem un pamatpakalpojumiem atbilstīgi Padomes Ieteikumam par adekvātu minimālā ienākuma atbalstu, kas nodrošina aktīvu iekļaušanu. Pabalsti ir arī jāvienkāršo un jāracionalizē, lai nodrošinātu izlietojumu, un ir būtiski tos pienācīgi indeksēt, ņemot vērā pašreizējo augsto inflācijas līmeni.
14. Būtu jāveicina **visu darba ņēmēju un pašnodarbināto sociālā aizsardzība** atbilstīgi Padomes 2019. gada Ieteikumam par darbinieku un pašnodarbināto personu piekļuvi sociālajai aizsardzībai. Ziņojums par šā ieteikuma īstenošanu liecina, ka dalībvalstīm ir būtiski atšķirīgs mērķu vērienīgums attiecībā uz formāla un efektīva aptvēruma nodrošināšanu ar adekvātām un pārredzamām sociālās aizsardzības shēmām. Aptuveni puse dalībvalstu ir ieplānojušas svarīgas reformas nolūkā uzlabot konkrētu kategoriju darba tirgus dalībnieku līdzdalību sociālās aizsardzības shēmās, taču tās vēl nav īstenotas. Daudzās dalībvalstīs nacionālajos īstenošanas plānos mazāka uzmanība ir pievērsta efektīva aptvēruma nodrošināšanai, jo īpaši pielāgojot noteikumus, kas reglamentē tiesības, un uzlabojot pārredzamību. Tāpēc ir jāturpina īstenošanas centieni, lai novērstu pašreizējās nepilnības.

15. Lai novērstu situācijas pasliktināšanos **bērnu nabadzības** jomā, ir vajadzīgi pasākumi nolūkā pārtraukt nabadzības nodošanu no paaudzes paaudzē, tostarp, īstenojot Padomes Ieteikumu, ar ko izveido Eiropas Garantiju bērniem. Konkrēti, pirmsskolas izglītības un aprūpes pieejamība, kvalitāte un pieņemamība cenas ziņā ir būtiska, lai atbalstītu bērnu prasmju un kompetenču attīstību un atbalstītu vecāku līdzdalību darba tirgū.
16. Enerģētiskā krīze izgaismoja nepieciešamību nodrošināt piekļuvi **pamatpakalpojumiem**, jo īpaši mazināt cenu pieauguma radīto negatīvo sociālo ietekmi. Nesenais Komisijas ziņojums par piekļuvi pamatpakalpojumiem apstiprināja, ka, lai gan lielākajai daļai iedzīvotāju Eiropas Savienībā ir piekļuve pamatpakalpojumiem (tostarp energopakalpojumiem, ūdensapgādes, sanitārijas, transporta un digitālajiem pakalpojumiem), nabadzības vai sociālās atstumtības riskam pakļautas personas un visvairāk atstumtie saskaras ar vislielākajiem šķēršļiem attiecībā uz piekļuvi šādiem pakalpojumiem. Ziņojumā uzsvērts, ka pieejamības cenas ziņā aspekts var būt būtisks šķērslis vienlīdzīgas piekļuves nodrošināšanai, jo īpaši attiecībā uz energoapgādi, kam seko digitālie sakari, transports, ūdensapgāde un sanitārija. Tāpēc ir būtiski risināt **enerģētiskās nabadzības** problēmu, lai saskaņā ar Padomes Ieteikumu par to, kā nodrošināt taisnīgu pārkārtošanos uz klimatneitralitāti, nodrošinātu zaļās pārkārtošanās taisnīgumu. Pieejamības un piekļūstamības aspekti arī rada problēmas attiecībā uz piekļuvi, kas dažkārt ir saistītas ar citiem šķēršļiem, piemēram, prasmju trūkumu vai ģeogrāfiskiem faktoriem (plaisu starp pilsētām un laukiem, attāliem un salu reģioniem). ES finansējums, tostarp plāns *RePowerEU*, var atbalstīt dalībvalstu centienus risināt gan pašreizējos neskaidros scenārijus, gan arī strukturālās problēmas saistībā ar piekļuvi pamatpakalpojumiem.

17. 2023. gada tematiskajā ziņojumā par sociālo jomu ir izvērtēti pašreizējie un ārkārtas pasākumi, ko dalībvalstis veikušas, **saskaroties ar enerģētikas un dzīves dārdzības krīzi**. Raugoties nākotnē, enerģētiskās nabadzības problēmas risināšanai ir vajadzīga pastāvīga koncentrēšanās uz politikas pasākumiem. Valstu ilgtermiņa stratēģijās sociālās aizsardzības un sociālās iekļaušanas sistēmu pielāgojumi ir jāapvieno ar sociālajiem pakalpojumiem. Pastāvīgi pasākumi, piemēram, jo īpaši darba samaksas un sociālo pabalstu indeksācijas mehānismi, palīdz mazināt augstās inflācijas ietekmi uz reālajiem ienākumiem un dzīves līmeni. Šajā sakarā var atzīmēt, ka līdz šim šie pasākumi nav izpaudušies kā “turpmāks inflācijas pieaugums”. Atbalsta pasākumi, kuru konkrētais mērķis ir apkarot enerģētisko nabadzību, uzlabojot enerģijas pieejamību cenas ziņā, lielākoties ir īslaicīgi (82 %) un mēdz būt vispārēji. Lielākā daļa šo pagaidu pasākumu būs beigušies līdz 2023. gada beigām, un tas norāda uz iespējamu vajadzību pēc krīzes perioda beigām pastāvīgi koncentrēties uz politikas pasākumiem, kas enerģētisko nabadzību risinātu strukturētākā veidā. Ir vajadzīgas arī mērķorientētas pieejas, lai efektīvāk mazinātu krīzes negatīvo ietekmi uz tiem, kas ir mazāk aizsargāti un vairāk skarti. Būtu jāievieš īpašas struktūras, lai novērtētu, uzraudzītu un risinātu enerģētiskās nabadzības problēmu, arī nolūkā labāk mērķorientēt ārkārtas politikas pasākumus.
18. Būtu jāpievieno papildu pūles, lai ar plāniem, reformām un investīcijām nodrošinātu **cenas ziņā pieejamus mājokļus**, tostarp sociālos mājokļus un/vai cenas ziņā pieejamus īres mājokļus. Dalībvalstīm būtu arī jāpievērš uzmanība konkrētām vajadzībām pēc mājokļiem, piemēram, mājokļu pieejamībai iedzīvotājiem, kas atrodas neaizsargātā situācijā, un personām ar invaliditāti. Būtu jāīsteno tādi politikas pasākumi, ar ko novērš izlikšanu no mājokļa, un politika bezpajumtniecības jomā “Mājoklis vispirms”, kā arī segregācijas novēršanas politika. Ir nepieciešamas stingrākas uzraudzības sistēmas un mājokļu politikas (tostarp īres kontroļu un nodokļu jomā) koordinācija ar citām sociālajām politikām (piemēram, ienākumu atbalstu un mājokļa pabalstiem) un pakalpojumiem (piemēram, transporta jomā). Dalībvalstis strādā saskaņā ar Eiropas platformu bezpajumtniecības apkarošanai, lai līdz 2030. gadam izskaustu bezpajumtniecību.

19. Ņemot vērā augsto inflāciju un enerģijas izmaksu pieaugumu, **pensionāri** var būt neaizsargātāki, jo viņiem ir mazāka kontrole un elastība attiecībā uz ienākumu pielāgošanu, reaģējot uz mainīgajiem apstākļiem. Dalībvalstīm būtu jāaizsargā pensionāru dzīves līmenis, pieņemot pasākumus, kas vērsti uz neaizsargātām grupām, piemēram, pensionāriem ar zemiem ienākumiem. Atbilstoši valstu specifikai papildus pensiju indeksācijai atkarībā no pensiju sistēmas struktūras būtu jāapsver papildu mērķorientēti pasākumi, piemēram, no ienākumiem atkarīgi maksājumi. Dalībvalstīm arī turpmāk būtu jācenšas nodrošināt sociālās aizsardzības efektivitāti vecumdienās, pensiju adekvātumu un pensiju sistēmu ilgtspēju strukturālo reformu kontekstā, lai risinātu sabiedrības novecošanas izaicinājumus, darbspējīgā vecumā esošo Eiropas iedzīvotāju skaita samazināšanos un mainīgos darba tirgus. Lielākas līdzdalības darba tirgū veicināšana kopumā vai, konkrēti, gados vecāku darba ņēmēju nodarbinātības atbalstīšana var palīdzēt uzlabot pensiju līmeni un pensiju sistēmas fiskālo ilgtspēju.

20. Ir jārisina sistēmiskie trūkumi valstu aprūpes sistēmās, lai nodrošinātu **piekļuvi kvalitatīviem un cenas ziņā pieejamiem ilgtermiņa aprūpes pakalpojumiem**, ņemot vērā to, ka strauji pieaug pieprasījums pēc veselības un ilgtermiņa aprūpes pakalpojumiem un mazāks skaits darbspējīga vecuma iedzīvotāju sniedz ieguldījumu sociālās aizsardzības shēmās. Īstenošanas pasākumi, kas iekļauti 2022. gada Padomes Ieteikumā par piekļuvi cenas ziņā pieejamai un kvalitatīvai ilgtermiņa aprūpei, var palīdzēt risināt šīs problēmas. Ilgtermiņa aprūpes nodrošināšana ir būtiska arī saistībā ar sieviešu līdzdalību darba tirgū un to personu pamata cilvēktiesību ievērošanu, kurām nepieciešama aprūpe. Paplašinot tādu kvalitatīvu pakalpojumu piedāvājumu, kas ir vērsti uz personām un ievēro izvēles brīvību, ieguldījumi veselīgās vecumdienās, profilakse un rehabilitācija var palīdzēt samazināt pieprasījumu pēc ilgtermiņa aprūpes. Uzlabojot veselības un ilgtermiņa aprūpes pakalpojumu integrāciju, ir iespējams labāk reaģēt uz aprūpes vajadzībām un arī nodrošināt, ka ierobežotie finanšu resursi un cilvēkresursi tiek optimāli izmantoti. Lielāka uzmanība jāpievērš kvalitātes standartiem un kvalitātes nodrošināšanai. Jāveic pasākumi, lai uzlabotu darba apstākļus un noturētu un piesaistītu personālu. Digitalizācija un citi inovatīvi risinājumi var palīdzēt uzlabot darba apstākļus, kā arī sniedz iespēju paildzināt neatkarīgu dzīvi mājās.

21. Pēc Covid-19 pandēmijas dalībvalstīm būtu jāturpina risināt pašreizējās problēmas Eiropas **veselības sistēmās** un jāuzlabo to noturība un sagatavotība iespējamām krīzēm nākotnē. Reformās būtu jāietver veselības aprūpes iestāžu uzlabošana, sabiedrības veselības spēju uzlabošana, darbaspēka trūkuma novēršana, profilaktiskās aprūpes uzlabošana un inovāciju ieviešana. Būtisku atbalstu valstu reformu centieniem sniedz Atveseļošanas un noturības mehānisms. Ir jāizveido efektīvi drošības tīkli, lai nodrošinātu veselības aprūpes pieejamību visneaizsargātākajiem. Aprūpes efektivitātes uzlabošanā izšķiroša nozīme būs turpmākiem centieniem uzlabot integrētu aprūpi, tostarp koordināciju ar sociālajiem dienestiem. Tādu telemedicīnas un citu digitālo risinājumu ieviešanai, kas ņem vērā digitālo plaisu, būtu jāturpina uzlabot aprūpes pieejamību un veicināt labākus rezultātus iedzīvotāju veselības jomā. Veselības rādītāju uzlabošanā būtiska nozīme būs veselības veicināšanas un slimību profilakses stiprināšanai. Covid-19 pandēmija īpaši ietekmēja garīgo veselību, tai bija būtiska sociālā ietekme, un tā negatīvi ietekmēja iedzīvotāju, jo īpaši jauniešu, vispārējo labklājību un dzīves kvalitāti. Saskaņā ar neseno Komisijas iniciatīvu par visaptverošu pieeju garīgajai veselībai ir vajadzīgi centieni, lai izveidotu integrētu starpnozaru pieeju garīgās veselības jomā, arī integrējot garīgās veselības pakalpojumus primārajā aprūpē un pārejot uz kopienā balstītu aprūpi.
22. **Eiropas pusgads** joprojām ir efektīvs koordinācijas instruments, lai veicinātu ilgtspējīgu un iekļaujošu ekonomikas izaugsmi, konkurētspēju, nodarbinātību un pienācīgu sociālo aizsardzību un sociālo iekļaušanu. Tā kā daudzas dalībvalstu reformas ir daļa no nacionālajiem atveseļošanas un noturības plāniem, ir ļoti svarīgi, lai *EPSCO* padome un tās padomdevējas struktūras arī turpmāk būtu cieši iesaistītas pastāvīgā šo plānu īstenošanas uzraudzībā.

23. Lai stiprinātu sociālo Eiropu un atbalstītu Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanu ES un dalībvalstu līmenī, pienācīgi ņemot vērā attiecīgās kompetences, būtu jāuztur konstruktīvs **dialogs** starp ES iestādēm, dalībvalstīm, sociālajiem partneriem un pilsoniskās sabiedrības organizācijām.
24. Kopīgajā horizontālajā atzinumā ar *EMCO* par 2023. gada Eiropas pusgadu *EPSCO* padomes 2023. gada jūnija sanāksmē *EMCO* un *SPC* aicināja ieviest ciešāku ekonomikas, fiskālās, nodarbinātības un sociālās politikas koordināciju. Šajā kontekstā Komitejas atzīst nepieciešamību modernizēt savus uzraudzības instrumentus, vienlaikus izvairoties no palielināta administratīvā sloga riskiem. Lai vienkāršotu un konsolidētu esošos instrumentus, Komiteja pašlaik pārskata sociālās uzraudzības satvarus, tostarp Sociālās aizsardzības komitejas gada ziņojumā izmantotos analītiskos instrumentus, dažus attiecīgā gadījumā pārskatot kopā ar *EMCO*.
25. Eiropas Komisija tiek aicināta šajā dokumentā izklāstītos politikas norādījumus ņemt vērā 2024. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījuma sagatavošanā.